

เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก

ปัญหาของเด็กปฐมวัย

1. ปัญหาด้านสังคมและการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง : ปัจจุบันสภาพของครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก จากการที่ประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ครอบครัวมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในชุมชนเมืองใหญ่ ๆ ทั้งพ่อและแม่ทำงานหนักเพื่อจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกสบายนานาชนิด ตามค่านิยมใหม่ที่เน้นในทางวัตถุและความภูมิฐานในสังคม สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ซึ่งนับวันจะแปรเปลี่ยนไปในลักษณะที่เร่งเด็กให้คร่ำเคร่งกับการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ อย่างหนัก และมุ่งเน้นพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเพียงด้านเดียว ด้วยความหวังให้ลูกเป็น “เด็กเก่ง” “เด็กฉลาด” โดยที่พ่อแม่ลืมนึกถึงความสุขและความต้องการที่แท้จริงของเด็ก โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นระยะที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กมีวุฒิภาวะทางร่างกายและจิตใจเพิ่มมากขึ้นทีละเล็กทีละน้อย เป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้การรู้จักช่วยเหลือตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสำรวจทดสอบทดลองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ รู้จักการใช้ภาษาสื่อความหมายและสื่อสารกับผู้อื่น สิ่งหลักในช่วงวัยนี้คือเด็กควรได้รับการสนับสนุนการเล่นที่กระตุ้นประสาทสัมผัสและโอกาสของการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ผ่านกระบวนการเล่น ตามวัย หากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้านอย่างเท่าเทียมกันและด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในอนาคตได้ ซึ่งพบว่า เด็กไทย 1 ใน 5 ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่และผู้ให้กำเนิด คิดเป็นร้อยละ 22.7 เมื่อพิจารณารายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่และผู้ให้กำเนิดสูงถึงร้อยละ 33.2 จากการวิจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย (สุนทร อมรวิวัฒน์ และคณะ 2534 : 203-238) พบว่า เด็กปฐมวัยเล่นกับสิ่งของต่างๆรอบตัวที่เด็กหาได้โดยผู้ใหญ่ปล่อยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ในขณะที่ตนเองทำงาน และผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเล่นของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเล่าเรียนอย่างจริงจังของเด็กก่อนวัยเรียนที่โรงเรียนมากกว่าการเล่นเพื่อพัฒนาการ โดยที่ครูตระหนักถึงความสำคัญของการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กมากกว่าการเรียน ซึ่งการที่เด็กมีโอกาสอยู่กับพ่อแม่บ่อยลง โดยเฉพาะเด็กในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนแห่งกลางนั้นมีผลกระทบต่อการศึกษาและความเป็นอยู่ของเด็ก ถ้าเด็กไม่อยู่กับพ่อแม่โอกาสของเด็กผู้ชายจะเรียนต่อมหาวิทยาลัยลดลงร้อยละ 25 และโอกาสของเด็กผู้หญิงจะเรียนต่อมัธยมปลาย ลดลงร้อยละ 0.2

2. ปัญหาพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว และพฤติกรรมเล่นโทรศัพท์มือถือ : สถานการณ์การตรวจกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยปีงบประมาณ 2559-2561. พบว่า เด็กมีพัฒนาสมวัยในครั้งแรก มีแนวโน้มลดลงคือ ปี 2559 ร้อยละ 86.22 , ปี 2560 ร้อยละ 83.61 และปี 2561 ร้อยละ 78.82 ซึ่งไม่สมวัยทั้งด้านการเคลื่อนไหว (GM) และ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก (FM) หลังได้รับการส่งเสริมกระตุ้นซ้ำในภาพรวมต่างก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ปกครอง หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ใช้เวลาเล่นกับเด็กน้อย โดยพบว่าใช้เวลาเล่นกับเด็กมากกว่า 30 นาทีต่อครั้ง มีเพียงร้อยละ 19.7 และใน 1 สัปดาห์เล่นกับเด็กเกิน 3 วัน มีเพียงร้อยละ 37.90 เท่านั้น และพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้เลี้ยงดูเด็กมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กมีถึงร้อยละ 67.30 โดยมีระยะเวลาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กมากกว่า 1 ครั้งต่อวันมีถึงร้อยละ 88.1 ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีของประเทศไทย พ.ศ. 2558-2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ร้อยละ 50.9 ของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่เล่นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เครื่องเล่นเกม ทำให้เด็กเคลื่อนไหวน้อย

3. ปัญหาระดับสติปัญญาเด็กไทย ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก : การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาเด็กไทย ความฉลาดทางอารมณ์ ภาวะขาดสารไอโอดีน และภาวะโลหิตจางของเด็กไทย ปี 2557 พบว่า จากการสำรวจ IQ นักเรียนไทยทั่วประเทศ เมื่อปี 2554 พบ IQ เฉลี่ย 98.59 ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล (IQ=100) และเมื่อดูในภาพรวมของประเทศ พบว่า เด็กเกือบครึ่ง (48.5%) มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (IQ<100) รวมทั้งมีระดับสติปัญญาบกพร่อง (IQ<70) อยู่ถึง 6.5% ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานสากลที่ไม่ควรเกิน 2% ขณะที่ระดับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กไทยวัย 3-5 ปี ที่สำรวจเมื่อ ปี 2545 พบว่า มีเกณฑ์ปกติ 139-202 คะแนน และลดลงเป็น 125-198 คะแนน ในปี 2550 ด้านที่ลดลง คือ ด้านการปรับตัวต่อปัญหาและความกระตือรือร้น ส่วนเด็กวัย 6-11 ปี มีเกณฑ์ปกติ 148-225 คะแนน จากการสำรวจเมื่อปี 2545 และลดลงเป็น 129-218 คะแนน ในปี 2550 ด้านที่ลด คือ ด้านความมุ่งมั่นพยายาม

จากสถานการณ์ดังกล่าว ชี้ให้เห็นปัญหาสังคม การให้ความสำคัญของการเล่นกับลูกของพ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดูเด็กกับสภาพสังคมสมัยปัจจุบันที่เปลี่ยนไป การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เลี้ยงลูก ปัญหาทางด้านพัฒนาการในแต่ละด้านโดยเฉพาะด้านการเคลื่อนไหว สติปัญญาและภาษา รวมถึงศักยภาพด้านการเรียนรู้ของเด็กไทย ล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่จะเติบโตเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพในอนาคตและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายประเทศไทย 4.0 ตามยุทธศาสตร์ของประเทศ และต้องการการจัดการอย่างเร่งด่วน

ประชากรไทยมีอัตราการเจริญพันธุ์รวมอยู่ในระดับต่ำ โดยจำนวนการเกิดโดยรวมของประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องขณะที่สัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ประกอบกับปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเติบโตของเด็กไทยยุคใหม่ ทักษะและพฤติกรรมของเด็กยุคนี้จึงแตกต่างจากยุคก่อนๆ มีการเรียนรู้เร็ว ใช้ชีวิตอยู่กับโลกดิจิทัล มีความอดทนต่ำ สมาธิสั้น และเป็นตัวของตัวเองสูง การพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยให้มีทักษะที่เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลง มี IQ ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมให้โลกควบคู่กับ EQ และ EF มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ช่วยเหลือสังคม เป็นเด็กไทยที่เติบโตอยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างชาญฉลาด เปลี่ยนโลกให้ก้าวล้ำด้วยเทคโนโลยี และเป็นโลกที่น่าอยู่สวยงามได้นั้น จึงเริ่มต้นที่ผู้ใหญ่ในวันนี้ร่วมมือกันพัฒนาเด็กปฐมวัยไทย ด้วยการเติมเต็มการเรียนรู้ผ่านการเล่นตามแนวคิด “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” เด็กไทยในวันนี้ กับสถานการณ์ที่ต้องเจอในอนาคต นอกจากการเข้าสู่วัยแรงงานที่ต้องรับภาระผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตประเทศไทยมีกำลังในการพัฒนาประเทศที่มีจำนวนลดลง เมื่อเทียบกับวัยภาวะฟุ้งฟิงแล้วนั้น โลกในอนาคตยังเป็นโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเติบโตของเด็กไทยยุคใหม่ในวันนี้

การเล่นเกิดจากความต้องการภายในของเด็ก หรือแรงขับจากภายในตัวเด็ก โดยธรรมชาติเด็กทุกคนจึงต้องการการเล่นและได้เล่นอย่างอิสระ (Free Play) การเล่นอิสระ เป็นการเล่นที่เด็กๆ สนุกสนาน เพราะการเล่นแบบนี้เด็กจะมีส่วนร่วมในการออกแบบการเล่นด้วยตัวเอง การเล่นมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข เป็นคุณค่าสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างให้มนุษย์ได้เติบโตอย่างมีวุฒิภาวะสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ การเล่นได้สร้างจินตนาการและสามารถสานต่อแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิต เพราะประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเล่น ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ในการใช้ชีวิตให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิด

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยในทุกๆระดับ โดยการเติมเต็มศักยภาพของเด็กปฐมวัย ในเขตพื้นที่เมืองและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่ทุรกันดาร ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถ เป็นคนไทยคุณภาพในการพัฒนาประเทศในอนาคต ภายใต้กรอบการบูรณาการความร่วมมือของกลุ่มเด็กปฐมวัย 4 กระทรวง ตามมาตรการ 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่1: การเกิดอย่างมีคุณภาพ มาตรการที่2 : การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มาตรการที่3 : เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก

1. พัฒนารูปแบบการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยให้มีพัฒนาการสมวัย มี IQ EQ EF ดี และส่วนสูงสมส่วนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
2. ผลักดันนโยบายการเล่นเปลี่ยนโลกเป็นวาระแห่งชาติ
3. พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยให้มีพัฒนาการสมวัย มีIQ EQ EF ดีและส่วนสูงสมส่วน

ข้อเสนอเชิงมาตรการ เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก

พัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเล่นของเด็ก ตามรูปแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก เพื่อให้เกิดพื้นที่ต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” ใน 77 จังหวัด ทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงประเด็นความรู้

ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระดับชุมชนใน ครู ครูพี่เลี้ยง พ่อแม่/ผู้ปกครอง ผ่านคู่มือผู้อำนวยการเล่น (play worker)

การขับเคลื่อนนโยบาย “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก”

ในปี 2562 เครือข่ายเล่นเปลี่ยนโลก ซึ่งประกอบด้วย มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา กลุ่ม We are happy และกลุ่มไม้ขีดไฟ ได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกในระดับพื้นที่ จำนวน 34 แห่ง 16 จังหวัด ทั่วประเทศไทย (ข้อมูลการดำเนินงานของเครือข่ายเล่นเปลี่ยนโลกในปี 2562 รายละเอียดตามลิงค์ที่แนบมาพร้อมนี้ http://nich.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=497) และในปี 2563 กรมอนามัย ร่วมกับเครือข่ายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก ได้มีการพัฒนาแนวคิด “เด็กไทย เล่นเปลี่ยนโลก Model” เพื่อช่วยเติมเต็มการพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 พัฒนา IQ EQ EF ผ่านการเล่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ทำให้เกิดพื้นที่เล่นทั้งในบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชน 2. สร้างความรอบรู้ของครอบครัวต่อการเล่นของลูก 3. ทำให้เกิดกระแสการเล่นและให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการเล่นของเด็ก 4. สร้างกลุ่มอำนวยการเล่นให้การเล่นคงอยู่ต่อไป ซึ่งการดำเนินงานตามแนวคิด “เด็กไทย เล่นเปลี่ยนโลก Model” การเล่นรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ concept 3F ประกอบด้วย

Family คือ การเล่นกับครอบครัว/เพื่อน พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ที่มีทักษะ/สร้างแรงจูงใจในการเล่น

Free คือ การเปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามความต้องการอยากจะทำเล่น โดยมีมุมเล่น ลานเล่น สนามเด็กเล่น ที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน ให้เด็ก “เล่นที่ไหนก็ได้ขอให้ปลอดภัย”

Fun คือ การเล่นให้สุข สนุก โดยมีกิจกรรม/สื่อของเล่นหลากหลาย หาง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นไปตามวัย เน้นธรรมชาติ

Family

เล่นกับครอบครัวเพื่อน
พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็กมีทักษะ/
สร้างแรงจูงใจในการเล่น

Free

เล่นอิสระ
เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามความต้องการ
อยากจะทำอะไรก็ทำ
มุมเล่น ลานเล่น สนามเด็กเล่น
"เล่นที่ไหนก็ได้ขอให้มีปลอดภัย"
บ้าน โรงเรียน ชุมชน

Fun

สุข สนุก
กิจกรรม/สื่อของเล่น
หลากหลาย ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน
เป็นไปตามวัย เน้นธรรมชาติ

Concept 3F มีองค์ประกอบสำคัญ ๔ องค์ประกอบที่จะทำให้เกิด “ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” ดังต่อไปนี้

๑. ผู้อำนวยการเล่น (play worker) คือ ผู้ที่สนับสนุนการเล่นของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ดูแลเด็กเล่น และเล่นสนุกสนานไปกับเด็กในบางครั้ง ผู้อำนวยการเล่นของเด็กให้เกิดความสุข สนุกสนาน และความปลอดภัย มีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพ ทักษะชีวิตต่าง ๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ ความคิดที่เป็นพื้นฐานต่อการใช้ชีวิตในอนาคตของเด็ก ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ช่วยเสริมสร้างคุณค่า ความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิด self esteem โดยครูผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จะมีบทบาทในการสร้าง SOFT SKILL ให้กับเด็ก ดังนี้

- ๑.๑ ผู้อำนวยการเล่นช่วยเพิ่มการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับเด็ก (Creator)
- ๑.๒ ผู้อำนวยการเล่นช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็ก (Facilitator)
- ๑.๓ ผู้อำนวยการเล่นช่วยเติมเต็มการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง (Learner)
- ๑.๔ ผู้อำนวยการเล่นช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารการเจรจาพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจด้วยเหตุและผล (Communication)
- ๑.๕ ผู้อำนวยการเล่นส่งเสริมความสามารถของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ (Developer)
- ๑.๖ ผู้อำนวยการเล่นช่วยให้เด็กทุกคนปลดปล่อยผ่อนคลายภาวะกดดันภายในด้วยตัวเอง รู้สึกปลอดภัยทางด้านจิตใจ และมีตัวตน (Resilience)
- ๑.๗ ผู้อำนวยการเล่นช่วยให้ได้รับความปลอดภัยระหว่างการเล่น (Safe area)

๒. พื้นที่เล่น (Space)

๒.๑ พื้นที่เล่นสร้างสรรค์ตามบริบทพื้นที่ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กต้องกระตุ้นการเรียนรู้ บรรยากาศในการเล่น มีความรักและความอบอุ่น (play space)

๒.๒. สถานที่ปลอดภัย (Safety)

๒.๓. พื้นที่เล่นเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) ไม่ถูกจำกัดด้วยกฎระเบียบหรือข้อห้ามในการเข้าถึง “เล่นได้ทุกที่ ทุกช่วงเวลา

๓. กระบวนการเล่น (Play process)

๓.๑ การเล่นอิสระ เด็กเป็นผู้นำการเล่น มีโอกาสเลือกและมีความยืดหยุ่น เด็กได้เล่น
อย่างเป็นตัวของตัวเอง

๓.๒ การเล่นที่ครอบครัวมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิด Home-based program และ
Positive parenting

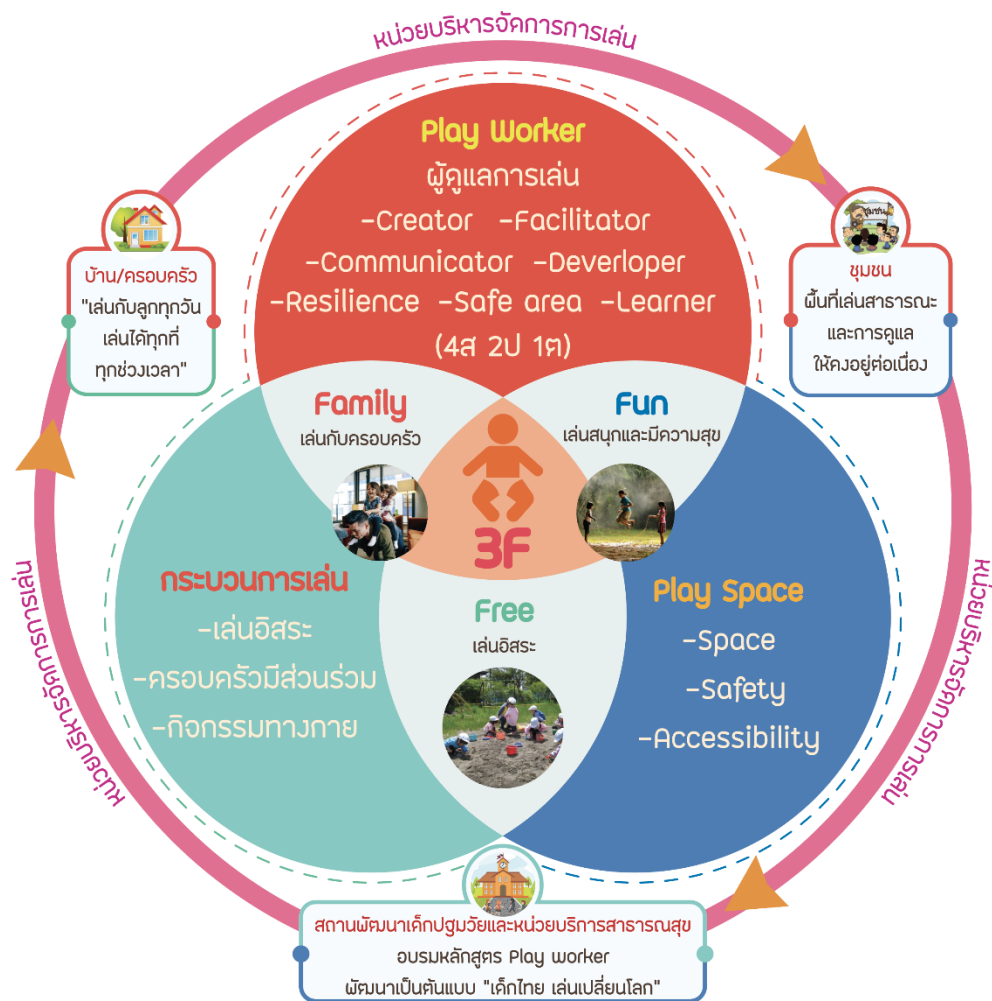
๓.๓ การเล่นด้วยกิจกรรมทางกาย การเล่นที่ส่งเสริมสุขภาพทางกาย/การเจริญเติบโต เช่น
การคลาน ยืน เดิน วิ่ง กระโดด ขว้าง ปีนป่าย ว่ายน้ำ เดินขึ้นที่สูง ขึ้น-ลงบันได วิ่งเปี้ยว วิ่งเก็บของ เป็นต้น

๔. หน่วยบริหารจัดการการเล่น (Play Management Unit) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว
และชุมชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยความสำเร็จของการเป็น
ต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” เกิดจากความร่วมมือกันใน ๓ องค์ประกอบ ได้แก่

๔.๑ บ้าน/ครอบครัว

๔.๒ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/หน่วยบริการสาธารณสุข

๔.๓ องค์กรปกครองส่วนถิ่น และชุมชน

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) เครือข่ายเล่นเปลี่ยนโลก ได้ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” สู่การบูรณาการอย่างยั่งยืน ประจำปี 2563 เริ่มต้นด้วยการมุ่งเน้นให้เกิดพื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้มีผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเล่นของเด็ก ตามรูปแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก พร้อมทั้งมีการจัดทำคู่มือที่จะช่วยพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) เพื่อให้เป็นผู้ที่พัฒนาเด็กให้มีทักษะและความสามารถด้าน SOFT SKILL ช่วยพัฒนาศักยภาพให้เป็นเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑ โดยได้ดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนนโยบาย “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” ดังนี้

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ
๑	ประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกครั้งที่๑	๒ ธันวาคม ๒๕๖๒
๒	ประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกครั้งที่๒	๔ ธันวาคม ๒๕๖๒
๓	ประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกครั้งที่๓	๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒
๔	ประชุม VDO conference กับ ศอ ๑-๑๒ และ สสม. เพื่อสื่อสารนโยบาย และกิจกรรม "เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก"	๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒
๕	ประชุมเตรียมความพร้อมการจัดแถลงข่าว “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก”	๘ มกราคม ๒๕๖๓
๖	Kick off ร่วมกับสมาคมเล่นเปลี่ยนโลกนานาชาติ (การเสวนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ งานเทศกาลเดินยืมแบ่งบาน ตอน “เล่นเปลี่ยนโลก” ณ โรงแรมฟอร์จูน ราชพฤกษ์และลานย่าโม จังหวัดนครราชสีมา)	๑๘ - ๑๙ มกราคม ๒๕๖๓
๗	ประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน “เด็กไทย เล่นเปลี่ยนโลก” ครั้งที่ ๔	๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
๘	เยี่ยมพื้นที่ต้นแบบ ๑๒ แห่ง (เขตละ ๑ แห่ง) (ลงพื้นที่พัฒนาต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก”) ดำเนินลงพื้นที่ดำเนินการได้ ๔ แห่ง	๒ - ๓ มีนาคม ๒๕๖๓ (ศูนย์พัฒนาเด็กบ้านหัวช้าง ต.หัวช้าง อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ)
		๑๐ - ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพุทธกาญจนนิมิต วัดวังดั่ง ต.วังดั่ง อ.เมือง จ.กาญจนบุรี)
		๑๒ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองสตูล อ.เมือง จ.สตูล)
		๑๗ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ (โรงเรียนอยู่เมืองแกลง เทศบาลตำบลเมืองแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง)

กิจกรรมขับเคลื่อนให้เกิดพื้นที่ต้นแบบเล่นเปลี่ยนโลก ๗๗ จังหวัดร่วมกับภาคีเครือข่าย (ครูผู้ดูแลเด็กเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผ่านการอบรมร้อยละ ๙๐) <i>ยังไม่สามารถ ดำเนินการได้</i>	เมษายน ๒๕๖๓
เยี่ยม ๔ ภาคเพื่อติดตามและประเมินผล (สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบเล่นเปลี่ยนโลกจังหวัดละ ๑ แห่ง ๗๗ แห่ง) <i>ยังไม่สามารถ ดำเนินการได้</i>	กรกฎาคม ๒๕๖๓

ในกิจกรรมเยี่ยมพื้นที่ต้นแบบ ๑๒ แห่ง (ลงพื้นที่พัฒนาต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก”) สามารถดำเนินลงพื้นที่ดำเนินการได้เพียง ๔ แห่ง สำหรับกิจกรรมขับเคลื่อนให้เกิดพื้นที่ต้นแบบเล่นเปลี่ยนโลก ๗๗ จังหวัดร่วมกับภาคีเครือข่าย และกิจกรรมเยี่ยม ๔ ภาคเพื่อติดตามและประเมินผล ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีการระบาดใหญ่ (Pandemic) ไปทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยด้วย ทำให้การดำเนินงานตามแผน ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งหมด และจากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารงบประมาณ ปี 2563 วันที่ 30 มีนาคม 2563 เวลา 13.30 น. – 15.30 น. ณ ห้องประชุม 2 ชั้น 4 สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ จึงได้มีการปรับแผนการดำเนินงานรอบ 6 เดือนหลัง ปีงบประมาณ 2563 โดยผู้บริหารมีนโยบายให้ยกเลิกโครงการที่กำหนดกิจกรรม จัดประชุม/อบรม/สัมมนา/นิเทศ/เยี่ยมเสริมพลัง โดยให้ปรับมาทำกิจกรรมอื่นๆ ที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้ความเสี่ยงดังกล่าว

การดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” สู่การบูรณาการอย่างยั่งยืน ประจำปี 2563 (รอบ 6 เดือนหลัง) มีดังนี้

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ
๑	ประชุมเชิงปฏิบัติการ Teleconference ยกวงคู่มือ ผู้อำนวยการเล่น เด็กไทย เล่นเปลี่ยนโลก”	เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๓
๒	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องคู่มือ ผู้อำนวยการเล่น (play worker)	พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๖๓
๓	ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (play worker) “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก”	กรกฎาคม ๒๕๖๓
๔	จัดงานแถลงข่าวกิจกรรมเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก	กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๖๓

การดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” สู่การบูรณาการอย่างยั่งยืน ประจำปี ๒๕๖๓ (รอบ ๖ เดือนหลัง) สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) เครือข่ายเล่นเปลี่ยนโลก ได้จัดทำคู่มือผู้อำนวยการเล่น (Play worker) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) พร้อมทั้งผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องคู่มือ ผู้อำนวยการเล่น (play worker) (รายละเอียดตามลิงค์ที่แนบมาพร้อมนี้ http://nichanamaimoph.go.th/ewt_news.php?id=๓๓๖&filename=child_play) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยให้มีทักษะ ที่เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลง มี IQ ที่สามารถสร้างสรรค์ นวัตกรรมควบคู่กับ EQ และ EF ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ ๑) ที่มาเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก Model,

๒) องค์ประกอบสำคัญ, ๓) ผู้อำนวยการเล่น, ๔) บทบาทผู้อำนวยการเล่น และ ๕) คู่มือผู้อำนวยการเล่น และได้ดำเนินจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (play worker) “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” ระหว่างวันที่ ๑ - ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ (สรุปผลการประชุมรายละเอียดตามลิงค์ที่แนบมาพร้อมนี้ http://nich.anamai.moph.go.th/download/2563/Play/Play_19.pdf) พร้อมทั้งได้จัดทำวิดีโอกระบวนการพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) (รายละเอียดตามลิงค์ที่แนบมาพร้อมนี้ https://www.youtube.com/watch?v=pU_kxMXDJE) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ ด้าน SOFT SKILL ของครูผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เป็นผู้อำนวยการเล่นที่ส่งเสริม สนับสนุนการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยในระดับต่าง ๆ เกิดต้นแบบองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรม ถ่ายทอดไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กให้เห็นความสำคัญของการเล่นกับลูกหลาน ในครอบครัว ชวนลูกเล่น สร้างเด็กไทยให้เป็นเด็กที่มีพัฒนาการสมวัย มีทักษะชีวิตที่พึ่งตนเอง สูงดีสมส่วน และเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถนำพาประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตามยุทธศาสตร์ ของประเทศในอนาคตต่อไป

และสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ ได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ “โครงการ ๑๐ ล้าน ครอบครัวไทย ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ” เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้ครอบครัว (พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุตรหลาน) ออกกำลังกายร่วมกันภายใต้ concept 3F (Family Free Fun) (รายละเอียดตามลิงค์ที่แนบมาพร้อมนี้ http://nich.anamai.moph.go.th/download/2563/Play/Play_18.pdf)

*****